

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту
_____/Шпеник О.О./
«25» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Європейська та євроатлантична політика
України»

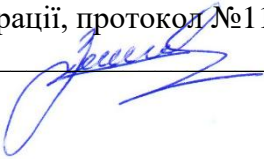
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С3 Міжнародні відносини
Освітня програма	Країнознавство (мова викладання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська/угорська

Ужгород – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська та євроатлантична політика України» для здобувачів вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальності С3 Міжнародні відносини освітньої програми Країнознавство (мова викладання фахових дисциплін – угорська)

Розробник:

Павлишин Л.В., к.і.н., доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції, протокол №11 від «20» червня 2025 р.,
Завідувач кафедри Ласлов ЗУБАНИЧ

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту, протокол №5 від «24» червня 2025 р.,
Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

© Павлишин Л.В., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 46 самостійної роботи студента –	1-й	1-й
	Лекції:	
	34	4
	Практичні (семінарські):	
	12	2
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: письмова та усна	Самостійна робота:	
	74	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Європейська та євроатлантична політика України» є забезпечення фундаментальної теоретико-практичної та науково-методичної підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних виконувати аналітичну, організаційну, дослідницьку роботу у галузі міжнародних відносин. Ознайомлення здобувачів із головними методиками та підходами до аналізу та прогнозування зовнішньополітичної діяльності країн світу.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності і змісту явищ та процесів євроінтеграційного та євроатлантичного характеру;
- узагальнення та розширення знань з європейської та євроатлантичної інтеграції;
- формування критичного мислення в процесі сприйняття, аналізу та узагальненнь масиву інформації про європейську та євроатлантичну інтеграцію та місце і роль у ній України.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: оволодіння студентами навичками аналізу міжнародно-правових аспектів діяльності міжнародних міждержавних організацій, визначення юридичної природи таких міждержавних утворень, їх ролі в регулюванні сучасних міжнародних відносин, вивчення установчих документів, інших рішень міжнародних організацій, тенденцій їх розвитку, можливих змін, розвитку і вдосконалення внутрішньоорганізаційного механізму, процедури прийняття рішень тощо.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

1) Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні теоретичні та практичні задачі та проблеми в сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики, здійснювати аналіз міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що передбачає застосування теорій міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій та використання міждисциплінарних та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин; самостійно проводити наукові дослідження; орієнтуватися в поточній міжнародній ситуації; адаптуватися до змін міжнародного контексту, суспільних перетворень, інформаційного, культурного та мовного середовища.

2) Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК7. Здатність працювати в команді
- ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК11. Здатність застосовувати сучасні знання у практичній діяльності.
- ЗК12. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК14. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру та обґрунтовувати ухвалені рішення.

ЗК15. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

ЗК16. Навички міжособистісної взаємодії та повага до різноманітності та багатокультурності.

ЗК17. Здатність діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву та громадянську позицію, розвивати лідерські якості.

3) Фахові компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати ухвалені рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їхній вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК11. Здатність і готовність здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування новітніх підходів та методик, що склались в галузі країнознавства та суміжних науках.

СК12. Здатність здійснювати комплексний пошук джерел різноманітного походження, типів та форм для системного аналізу, прогнозування та моделювання процесів і явищ у міжнародних відносинах.

СК13. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, доносити до фахівців і нефаківців складну країнознавчу та міжнародну інформацію у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології.

СК14. Здатність виявляти, спираючись на новітні підходи сучасної науки, особливості національних процесів в різних країнах, враховувати їхній вплив на внутрішню та зовнішню політику держав в умовах глобалізації та зростаючого конфлікту ідентичностей.

СК15. Здатність використовувати іноземні мови для здійснення інформаційно-пошукової, аналітичної та комунікативної професійної діяльності.

СК16. Здатність і готовність до виявлення, аналізу та інтерпретації суспільно-політичних та соціально-економічних процесів у країнах і регіонах світу з урахуванням їх конфесійної та культурно-історичної специфіки.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальної дисципліна «Європейська та євроатлантична політика України» вивчається у першому семестрі другого (магістерського) рівня, тому не передбачає опанування попередніх дисциплін.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та освітньої програми «Країнознавство»:

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми (зокрема екологічні) та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН10. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати та досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН13. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхні точки зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН15. Аналізувати зовнішню політику та міжнародні зв'язки України в контексті її головної стратегічної мети – європейської та євроатлантичної інтеграції.

РН16. Розуміти теорію та практику транснаціональних відносин і транскордонного співробітництва в сучасній системі міжнародних відносин

РН18. Планувати дослідження проблем міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, аргументувати висновки, презентувати результати.

PH20. Планувати і проводити навчальні заняття зі спеціальних дисциплін, розробляти їх методичне забезпечення.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

усне опитування, письмові практичні роботи, написання реферату, підсумкові контрольні роботи.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний — виступ на практичному занятті (до 5 балів), виконання презентації, домашніх індивідуальних занять (до 40 балів: кожне індивідуальне завдання оцінюється до 5 балів; тематичний (за модулем) контроль (тестування) — до 50 балів.

Підсумковий контроль — виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх.

За результатами поточного контролю та виконання домашніх індивідуальних завдань студенти, які отримали від 90 до 100, балів можуть бути звільнені від підсумкового контролю та отримати оцінку "відмінно", від 80 до 90 балів — "добре", від 70 до 80 балів — "задовільно".

Заплановано дві модульні контрольні, захист реферату, заслуховування доповіді, перегляд презентації студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Форма модульного контролю: Модульний контроль (МК) проводиться один/два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Форма підсумкового семестрового контролю: студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестрові экзамени. Семестрові экзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на экзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за поточний та модульний контроль (Змістовий модуль 1.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	CP	50	100
10	10	10	20							

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

(Змістовий модуль 2.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	CP...	50	100
10	20	10	10							

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	50	10	50
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				

Презентація				
Реферат				
Есе				
Самостійна робота				
Модульна контрольна робота		50		50
Разом	10	100	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на теоретичні питання, різних рівнів складності. За кожен правильну відповідь на 3 теоретичні завдання студент може отримати від 10 до 20 балів максимум. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, як відвідали не менше 90 % аудиторних занять (або відпрацювали пропущені заняття на консультаціях) і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90-100	відмінно	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89	Добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання
C	74-81		
D	64-73	Задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає,
E	60-63		

			плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
FX	35-59	Незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-концептуальні основи європейської політики України

Тема 1. Ідея європейської та євроатлантичної інтеграції.

1. Європейська ідея та передумови європейської інтеграції.
2. Основні принципи європейської та євроатлантичної інтеграції.
3. Історичні, ідеологічні та геополітичні передумови пріоритетності євроінтеграційного та євроатлантичного курсу України.

Тема 2. Європейська інтеграція України.

1. Історія та особливості взаємовідносин України з Євросоюзом.
2. Нормативно-правова основа євроінтеграційного курсу держави.
3. Угода про асоціацію з ЄС та інструменти реалізації євроінтеграційного курсу України.
4. План дій «Україна-ЄС» як інструмент Європейської політики сусідства.

Тема 3. Зовнішньополітична складова євроінтеграції України.

1. Статус кандидата в члени ЄС — історично-стратегічна перемога України.
2. Еволюція взаємовідносин України та Європейського Союзу в умовах російсько-української війни.
3. Перспективи та виклики оборонної співпраці ЄС та України.
4. Нові інструменти та ініціативи ЄС у сфері оборони. Місії Європейського Союзу з надання військової допомоги Україні (EUMAM Ukraine).

Тема 4. Українські регіони в європейській інтеграції України.

1. Українські регіони у процесі європейської інтеграції України.
2. Роль регіональних ініціатив у зміцненні загальної інтеграційної динаміки країни.
3. Закарпаття в європейській інтеграції України.

Модуль 2. Теоретико-концептуальні основи євроатлантичної політики України

Тема 5. Північноатлантичний альянс: витоки та історія розвитку.

1. Трансформація НАТО в умовах формування нового середовища безпеки.
2. Організаційна структура, принципи та механізми діяльності НАТО.

Тема 6. Євроатлантична інтеграція України.

1. Історичне та геополітичне підґрунтя євроатлантичного покликання України.
2. Геополітична безпека України в контексті євроатлантичної інтеграції.
3. Історія співпраці України та НАТО.

Тема 7. Україна між євроатлантичним співробітництвом та євроатлантичною інтеграцією.

1. Національна безпека України в умовах активізації процесів інтеграції в НАТО.
2. Конституційне закріплення євроатлантичного вибору. Безальтернативність курсу до НАТО.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна	самостійна робота
Модуль 1. Теоретико-концептуальні основи європейської політики України						
Тема 1. Ідея європейської та євроатлантичної інтеграції.	4	4				
Тема 2. Європейська інтеграція України.	6	4	2			
Тема 3. Зовнішньополітична складова євроінтеграції України.	8	6	2			
Тема 4. Українські регіони в європейській інтеграції України.	6	4	2			
Разом за модуль	24	18	6			
Модуль 2. Теоретико-концептуальні основи євроатлантичної політики України						
Тема 5. Північноатлантичний альянс: витоки та історія розвитку	8	6	2			
Тема 6. Євроатлантична інтеграція України.	8	6	2			

Тема 7. Україна між євроатлантичним співробітництвом та євроатлантичною інтеграцією.	6	4	2			
Разом за модуль	22	16	6			
Разом за семестр	46	34	12			

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія відносин України і ЄС: хронологічний зріз	2	
2	Східне партнерство ЄС та Угода про асоціацію з Україною	2	2
3	Нові інструменти та ініціативи ЄС у сфері оборони. Місії Європейського Союзу з надання військової допомоги Україні (EUMAM Ukraine).	2	
4	Історія співпраці України та НАТО: хронологічний зріз	2	
5	Українські регіони в європейській та євроатлантичній інтеграції України	2	
6	Взаємовідносини України з НАТО та Європейським Союзом в умовах російсько-української війни.	2	
Разом		12	2

Використання елементів неформального навчання – здобувач із запропонованих як альтернативних форм практичних занять (проходження дотичних до тем модуля онлайн курсів на платформах Прометеус, Освіторія, EdEra та ін.) може обрати такий курс і за наявності сертифіката отримати кількість балів передбачених за конкретну тему.

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Історичні, ідеологічні та геополітичні передумови європейського та євроатлантичного покликання України		
2	Центральні органи виконавчої влади в європейській та євроатлантичній інтеграції України		
3	Політичні та правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України.		
4	Підхід ЄС до розвитку спільних оборонних спроможностей до початку повномасштабної війни Росії проти України. Програми Постійного структурованого співробітництва (PESCO).		
5	Європейський та євроатлантичний вибір в програмах та діяльності українських політичних партій та політичних лідерів.		

6	Сучасні тенденції та основні напрями співробітництва між ЄС та НАТО й Україною.		
7	Перспектива членства України в ЄС та НАТО в умовах повномасштабної російської агресії.		
8	Недержавні громадські організації в реалізації європейського та євроатлантичного покликання України.		
9	Верховна Рада України в європейського та євроатлантичному співробітництві.		
10	Діяльність Центру інформації та документації НАТО та Офісу зв'язку НАТО в Києві		
	Разом	78	

Самостійна робота студента під час вивчення курсу здійснюється за напрямами:

- організаційно-методична робота в бібліотеці;
- опрацювання джерел, підручників і навчальних посібників, монографій, енциклопедій та словників;
- конспектування літератури згідно з тематичним планом лекцій;
- опрацювання лекційного матеріалу;
- реферування наукових статей та інших друкованих джерел;
- написання рефератів, творчих і дослідницьких робіт;
- перегляд і рецензування художніх і документальних фільмів;
- підготовка виступів на семінарах, конференціях, участь в ділових іграх тощо;
- підготовка до іспиту з навчального курсу.

Частина самостійної роботи студентів з курсу здійснюється у вигляді опрацювання матеріалу з метою написання реферату (есе) на запропоновану проблематику. Форма контролю: прилюдний захист реферату.

Орієнтовний перелік тем:

№ з/п	Назва теми	Форма опитування
1	Трансформація організації Північноатлантичного договору як реакція на нові виклики і загрози для світової безпеки.	Реферат
2	Співпраця України з НАТО у військовій сфері.	
3.	Європейська програма оборонних інвестицій. Загрози для спільної позиції ЄС у питаннях оборони.	
4.	Регіональний вимір євроатлантичної інтеграції	
5	Еволюція ставлення громадян до вступу України в НАТО	

Вимоги до написання реферату:

Підготовка реферату з одного питання програми (за вибором студента) є самостійною домашньою роботою. Критерієм оцінки реферату є такі параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел, поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність і аргументованість викладу змісту; наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту реферату з сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку й посилань на джерела. Не зараховуються ті реферати, які є плагіатом чи передруком текстів із підручників або Інтернету.

У процесі підготовки рефератів студенти отримують практичні навички самостійної роботи з літературою, архівними і музейними фондами, уміння робити висновки й узагальнення різних точок зору на події та явища, висловлювати свої погляди на існуючі проблеми.

При підготовці реферату необхідно виділити декілька етапів:

- вибір теми та пошук необхідної літератури;
- вивчення зібраних матеріалів;
- написання реферату;
- захист впродовж 6–7 хвилин.

Після вибору та осмислення теми, яка зацікавила студента, необхідно отримати консультацію у викладача щодо складання попереднього плану і списку тематичної літератури. Ознайомлення з літературою є дуже відповідальним етапом роботи над рефератом, оскільки сьогодні існує чимала кількість публікацій та різноманітних досліджень, спектр яких коливається від заідеологізованих робіт радянського часу або занадто радикальних, псевдонаукових праць сьогодення до справді виважених робіт. Тому спроба об'єктивно осмислити різні погляди вимагає критичного співставлення джерел інформації, глибокої розумової праці. Після опрацювання літератури, можна скласти план, що включає два – три питання, які розкривають основний зміст теми. Найважливіші вимоги до написання реферату – змістовність, логічна послідовність, органічний зв'язок викладу окремих питань. Після розкриття кожного питання плану обов'язково робляться висновки, лише по завершенні розгляду всієї теми робиться ґрунтовний загальний висновок. Усі теоретичні положення й висновки зроблені в рефераті, повинні бути аргументовані з посиланнями на джерела.

Технічні вимоги до оформлення реферату:

- титульна сторінка має бути оформлена за зразком;
- обсяг реферату 7-10 стор.;
- формат паперу А4 (білого кольору), інформацію фіксувати тільки на одному боці аркушу, поля (верхнє, нижнє та лівє – 2 см, правє – 1 см), шрифт „Times New Roman”, розмір – 14, інтервал – 1,5;
- наприкінці реферату студент повинен зробити самостійні висновки;
- в кінці реферату має бути вказана використана література;
- оформлений реферат студент підписує і проставляє дату виконання.
- реферат слід здати викладачеві, або методисту кафедри.

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання полягає у написанні аналітичного проєкту (policy paper) на тему «Еволюція позиції політичних еліт України щодо євроінтеграції». Здобувач самостійно обирає один з напрямків політики для аналізу. Завдання виконується студентом під час усього періоду вивчення відповідної навчальної дисципліни і може бути оцінене максимально у **25** балів.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Європейська ідея та етапи європейської інтеграції.
2. Формування та трансформація європейської ідеї.
3. Цивілізаційні особливості Західної Європи, що пояснюють можливість інтеграції.
4. Правове та інституційне становлення європейської інтеграції в 50 – 60 рр. ХХ століття.
5. Процес побудови Європейського Союзу.

6. Правова та інституційна системи ЄС.
7. Етапи та процедури вступу країн до ЄС.
8. Європейській вибір України: історичний контекст.
9. Історія відносин України і ЄС.
10. Сучасний стан і перспективи європейської інтеграції України.
11. Політико-правові та економічні засади європейської інтеграції України.
12. Європейська та євроатлантична інтеграції як закономірні прояви глобалізації.
13. Євроатлантичні інтеграційні процеси в умовах глобалізації.
14. Організація Північноатлантичного Договору у системі колективної безпеки
15. Особливості трансформаційних процесів у Північноатлантичному Альянсі.
16. Трансатлантичне співробітництво, його роль у формуванні моделі розвитку стабільного світу.
17. Історія становлення та історичні передумови утворення НАТО.
18. Організаційна структура НАТО.
19. Принципи та механізми діяльності НАТО.
20. Співробітництво НАТО з міжнародними організаціями.
21. Євроатлантична інтеграція України
22. Геополітична безпека України в контексті євроатлантичної інтеграції.
23. Історія співпраці України та НАТО.
24. Співробітництво Україна-НАТО у військовій сфері.
25. Подальший розвиток безпеки України через призму євроатлантичної інтеграції.
26. Стан відносин Україна-НАТО та перспективи повноправного членства в контексті агресії РФ.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Навчальна програма.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Методичні матеріали до практичних занять.
4. Електронна система навчання - Moodle.
5. Мультимедійний проектор.
6. Інтернет-платформи для дистанційного навчання.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Артёмов І.В., Віднянський С.В., Тодоров І.Я., Токар П.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014-2022 рр.). Монографія. Ужгород, УжНУ, 2022. 284 с.
2. Генрі Кіссінджер, Лідерство. Шість стратегів світової політики. К.: Наш Формат, 2025. 320 с.

3. Козак Ю., Ковалевский В., Логвинова Н. Міжнародні організації. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 344 с. 3.
4. Павлишин Л. Зовнішня політика Чеської Республіки: становлення та пріоритетні напрями розвитку (1993-2004 рр.): монографія. Ужгород, РІК-У, 2021. 224 с.
5. Потехін О., Клименко Ю. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2023. 552 с.
6. Тодоров І. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність. Навчальний посібник. Ужгород: УжНУ, 2022. 391 с.
7. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка», Київ, 2023. 308 с.
8. Фукуяма Ф. Лібералізм і його протиріччя. Київ: Наш формат, 2023. 146 с.
9. Henry Kissinger, World Order: Reflections on the Character of Nations and the Course of History. К.: Наш Формат, 2022. 432 с.
10. Castagnetti F. The Evolution of the Security Order in Europe: Importance of Multinational Forces; USA WC, Military Studies Program Paper. 2021. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA249430.pdf>

Допоміжна

1. Баймуратов М. О. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами: монографія. Суми: Університет. кн., 2013. 300 с.
2. Гнатюк М.М., Малик Я.Ф., Прокопенко Л.Л. Модуль 2. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України. / Relations Between Ukraine and the EU and European Integration Process. Навч. посіб. К.: Міленіум, 2009. 782 с.
3. Грицяк І.А. Глобалізація як основа інтеграційних процесів. *Вісник Академії митної служби України. Серія: “Державне управління”.* Науковий збірник. № 1 (1), 2009. 140с. С. 5-13.
4. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Модуль 1. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: Підручник. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2009. 620 с.
5. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця: посібник: В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін та ін.; Київ: НАДУ, 2016. 288 с.
6. Євроатлантичне співробітництво та європейська інтеграція України. Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. К. : НУОУ, 2011. 466 с.
7. Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики. Харків: Право, 2016. 534 с.
8. Євроатлантична інтеграція України в контексті міжнародного досвіду. К.: Інфодрук, 2007. 236 с.

9. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління». Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
10. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу. Х.: Право, 2013. Вип. 14. 208 с.
11. Кіссінджер, Генрі Світовий порядок. Роздуми про характери націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль. К.: Наш Формат, 2017. 320 с.
12. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 320 с.
13. Ніколас Мусіс. Усе про спільні політики Європейського Союзу. К.: К.І.С., 2005. XIV с. 466 с.
14. Павлишин Л.В. Особливості приєднання Чеської Республіки до НАТО. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. Вип. 29. Ужгород, 2012. С. 116–123.
15. Павлишин Л.В. Реалізація стратегії євроатлантичної інтеграції Чеської Республіки. Слов'янська культура та писемність: матеріали міжнародної науково-практичної конференції КСУ. Ужгород, 2012. С. 338 – 345.
16. Павлишин Л.В. Роль Вацлава Гавела у визначенні та формуванні основних напрямків зовнішньої політики Чеської Республіки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. Вип. 26. Ужгород, 2011. С. 180–185.
17. Павлишин Л.В. Україна у зовнішній політиці Чеської Республіки в період становлення двостороннього міждержавного співробітництва. *Človek a spoločnosť: Internetový časopis pre pôvodné teoretické a výskumné štúdie z oblasti spoločenských vied. Ročník 16, Číslo 3. Košice, 2013. S. 83-94. URL: <https://individualandsociety.org/storage/uploads/casopis/2013/3/ukrayina-u-zovnisnii-politici-ceskoyi-respubliki-v/ukra-na-y-zovnishnijj-politici-chesko-respybliki-v-period-stanovlennja-dvostoronnnogo-mizhderzhavnogo-spivrobotnictva.pdf>*
18. Павлишин Л.В. Формування національних інтересів Чеської Республіки крізь призму її зовнішньої політики. Слов'янський світ: минуле і сучасність: матеріали міжнародної науково-практичної конференції СССУ. Ужгород, 2013. С. 227–235.
19. Павлишин Любов. Роль Вишеградського об'єднання у зовнішньополітичній діяльності Чеської Республіки (1993-2004 рр.). Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи: Збірник наукових праць. Вип. 3. Кам'янець-Подільський, 2012. С. 193–206.
20. Право Європейського Союзу. Одеса: Фенікс, 2013. 883 с.
21. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.
22. Цапко О.М. Місце провідних країн Азії у трансформаційних процесах на пострадянському просторі. Ін.: Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія. - К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». 2020, с. 429-455.
23. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз: Х.: Право, 2013. 760 с.

24. Foreign Affairs. Was NATO Enlargement a Mistake? Foreign Affairs Asks the Experts. 2022. April 19. URL: <https://www.foreignaffairs.com/ask-the-experts/2022-04-19/was-nato-enlargement-mistake>
25. Gizicki W., Todorova N., Todorov I. International and Regional Security. Perspective of Poland and Ukraine. Bezpieczeństwo międzynarodowe i regionalne. Perspektywa Polski i Ukrainy. Publishing Series Studia Sądecko-Lubelskie /Scientific Ed. Dorota Gizick. Lublin: Instytut Sądecko-Lubelski, 2017.
26. Pommerin R. Clausewitz Goes Global: Carl von Clausewitz in the XXI century.- Berlin: Miles Verlag, 2014.
27. Ruane K. Churchill and the Bomb in War and Cold War. L. New York, NY: Bloomsbury, 2016.
28. Todorova N., Todorov I. Russia`s Aggression against Ukraine: a Challenge to Democratic Values // Kobe Gakuin Economic Papers. 2019 Vol. 51. No 3. P. 13-27.

Інформаційні інтернет-ресурси

1. Бібліотека Міжнародного центру перспективних досліджень. Тема „Європейська інтеграція”: <http://icps.com.ua/>.
2. Вісник “УНІАН – Новини ЄС”: <https://www.unian.net/>
3. Європа в Інтернет: Веб-путівник: <http://www.knoweurope.net/>
4. Європейський простір: <https://eu.prostir.ua/library/237529.html>
5. Загальна інформація про установи ЄС: https://europa.eu/europeaneu/institutionsbodies_en
6. Міжнародний Фонд «Відродження»: <http://www.irf.ua/>
7. Міністерство закордонних справ України: <https://mfa.gov.ua/ua>
8. Міністерство культури та інформаційної політики України: <https://mkp.gov.ua/ua>
9. Місія України при НАТО: <http://nato.mfa.gov.ua/ua>
10. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України: <http://www.niss.gov.ua/> -
11. Офіційний сайт ЄС: <http://europa.eu>
12. Офіційний сайт НАТО: <http://www.nato.int>
13. Представництво ЄС в Україні: <http://eeas.europa.eu/delegations/Ukraine>
14. Україна – НАТО: <http://www.ukraine-nato.gov.ua/>
15. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
16. Фонд «Демократичні Ініціативи» імені Ілька Кучеріва: <http://dif.org.ua/>
17. Центр імені О. Разумкова: <http://www.razumkov.org.ua/>
18. Центр інформації та документації НАТО в Україні: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_64610.htm
19. The Diplomatic Service of the European Union: <https://www.eeas.europa.eu/en>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)